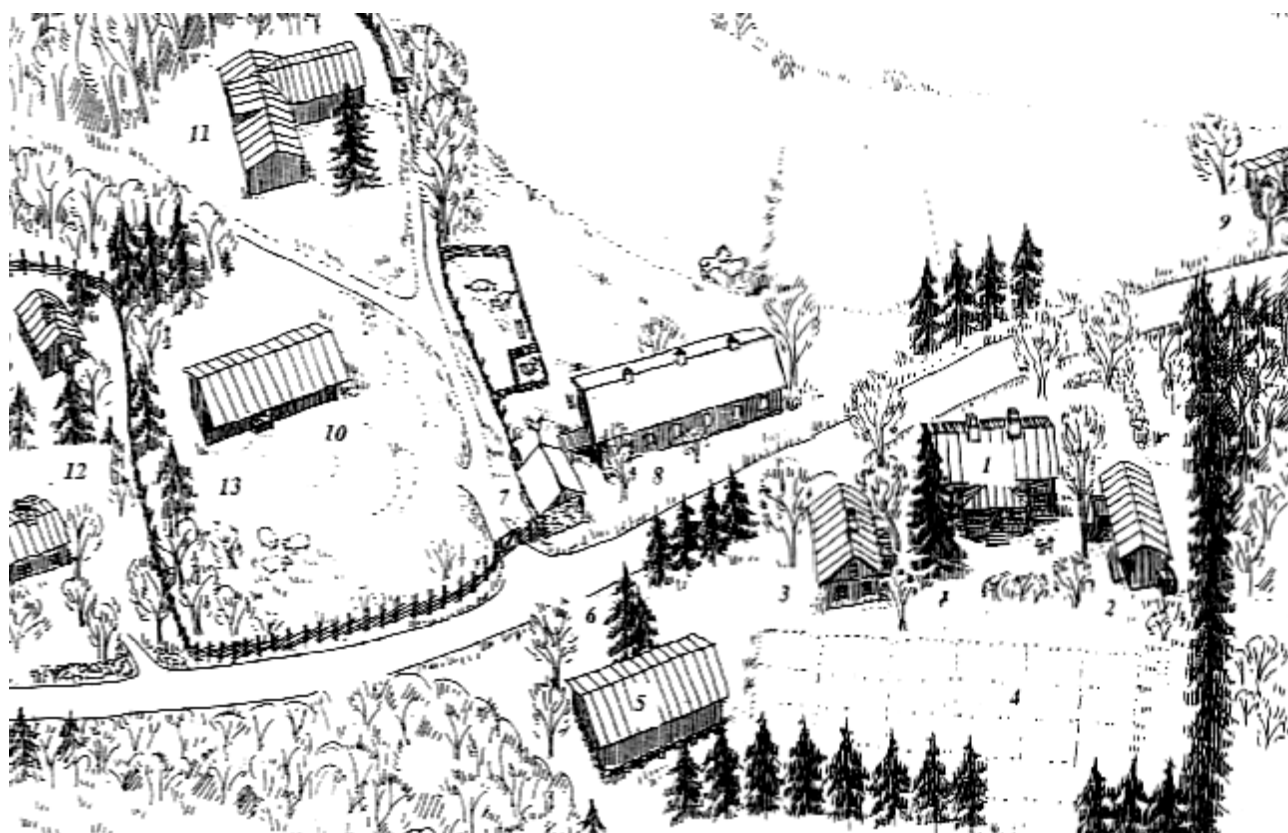

RAGVALDSIN MUSEOALUE

RAGVALDS MUSEIOMRÅDE

- Päärakennus (1) Huvudbyggnad
Luhtiaitta (2) Loftbod
Renkitupa (3) Drängstuga
Opetuskasvitarha (4) Undervisningsträdgård
Vaunuvaja (5) Vagnslider
Maakellari (6) Jordkällare
Viljamakasiini (7) Sädesmagasin
Talli ja navetta (8) Stall och ladugård
Sauna (9) Bastu
Riihi (10) Ria
Puimala (11) Tröskhus
Eliasvillan, Porkkalan vuokrakauden näyttely
(12)
Eliasvillan, Utställning över Porkkala arrendetid

ÖVERBY

Juuret keskiajalla

Ragvaldsin tila kuuluu Överbyn kylään, joka on Kirkkonummen vanhimpia tunnettuja kyliä. Kylän varhaisimmista vaiheista ei tänään tiedetä kovinkaan paljoa. Kylä kuului kirkkoherra Ernvastille 1300-luvulla. Hänen kuoltuaan piispa Hemming määräsi tilan Turun tuomiokirkon rakennusrahastolle, jonka hallinnassa kylä pysyi viisi vuotta. Sen jälkeen piispa määräsi Överbyn Petrus Nichilssonille ” ikuisiksi omaisuudeksi”. Seuraavan kerran Överbyn kylä esiintyy kirjallisissa lähteissä Kustaa Vaasan maakirjoissa vuodelta 1540, jolloin Ragvaldsin tila mainitaan ensi kerran. Kylässä oli tällöin 17 tilaa ja se oli jakautunut kahtia. Ragvaldsia ja naapuritilaa Kusasta kutsuttiin Lill-Överbyksi ja muuta kylää Stor-Överbyksi.

1600-luvulla läänitykset, donaatiot ja rälssitilat yleistyivät Ruotsin valtakunnassa. Kokonaisia kyliä voitiin antaa läänitykseksi miehille, jotka olivat kunnostautuneet kruunun palveluksessa tai muuten katsottiin läänityksen arvoisiksi. Harvoin itse läänityksen haltija asui läänityksellään. Hänellä oli oma vouti, joka hoiti tilan asioita ja valvoi, että talonpojat maksoivat veronsa. Läänitykset olivat omistajilleen hyvä tapa rikastua, talonpoikien verot menivät läänityksen omistajalle.

Överby oli 1613-1624 läänitetty Matts Jakobsonille. Kustaa II Adolfin kuninkaallinen käskykirje 8.5 1624 lahjoitti Överbyn Riian raatimiehelle, tohtori Ludvig Hintelmanille. Kymmenen vuotta myöhemmin Ludvig Hintelman vaihtoi Överby donaationsa tohtori Johan Adler Salviuksen kanssa ja sai Kroppenhofin läheltä Riikaa. Vaihdon vahvisti kuningatar Kristina 4.1. 1634 kirjeitse. 1640-luvulla Johan Adler Salvius vuorostaan myi Överbyn donaation Torsten Stålhandskelle. Johan Adler Salvius oli yksi Ruotsin taitavimpia diplomaatteja ja hänellä oli merkittävä rooli 30-vuotisen sodan rauhanneuvotteluissa sekä rauhassa, joka solmittiin Wetsfalenissa 1648. Suuri reduktio 1682 lakkautti suuren osan rälssin etuoikeuksista ja läänityksistä. Tilat olivat jälleen kruununtiloja ja verot maksettiin kuninkaalle. Reduktion jälkeen Överbyssä oli enää jäljellä neljä tilaa: Överbyn säteritila, Abras ja Peders jokilaakson eteläpuolella ja Kusas ja Ragvalds sen pohjoispuolella.

Valtiomies Överbyn omistajana

Johan Adler Salvius syntyi Strängnäsissä oletettavasti 1590 ja jäi pian orvoksi. Strängnäsän piispa huolehti pojan elatuksesta ja maksoi tämän koulunkäynnin. Uppsalan yliopistoon hän kirjoittautui 28. toukokuuta 1609. Hän menestyi opinnoissaan ja sai oppiarvon useasta Keski-Euroopan yliopistosta, usein opiskelijat täydensivät opintojaan Euroopassa. Salvius sai lakitieteen tohtorin oppiarvon 1619 kirjoitettuaan väitöskirjansa feodalismista. Samana vuonna hän kirjoitti valtionkansleri Axel Oxenstiernalle valmistuvansa ja olevansa valmis siirtymään valtion tehtäviin.

Salvius oli kanslian valtiosihteeri, kun Kustaa II Adolf huomasi hänen lahjakkuutensa ja nimitti hänet sotakanslian johtajaksi. Salvius osallistui Puolan sotaretkeen 1625-1628 tehtävänään huolehtia Kustaa II Adolfin kirjeenvaihdosta. Toiminnasta sotakanslian päällikkönä ja kuninkaan sihteerinä hän sai runsaan palkkion. Palattuaan Ruotsiin hänet aateloitiin ja hän otti nimen Johan Adler Salvius. Kroppenhofin läänityksen hänelle lahjoitti Kustaa II Adolf.

Kuninkaan kaaduttua Lützenissä 1632 poliittisen vallan otti Axel Oxenstierna. Salviukselle Axel Oxenstierna lähetti kirjeen, jossa hänet käskettiin kotiin Hänen Kuninkaallisen Majesteettinsa ja kruunun palvelukseen. Salvius ei halunnut palata Ruotsiin ja onnistui lykkäämään kotiinpaluutaan vuodella. Palattuaan Ruotsiin 1634 hän sai kansliapäällikön viran. Syksyllä 1634 hän vaihtoi Kroppenhofin donaationsa tohtori Ludvig Hintelmanin Överbyn donaatioon. Överbyn donaatio oli pinta-alaltaan, Vols ja Evitskog mukaan laskettuna, 4500ha. Muut tilat mukaan laskettuna donaatio oli 7000- 8000ha. Överbyssä oli alueen paras ja tärkein mylly. Kylä sijaitsi tärkeän Kuninkaantien varrella. Kirkkonummen kirkolle Salvius lahjoitti vaimonsa Margaretan kanssa kalliin hopeakalkin, joka vieläkin on kirkon omistuksessa. Salvius möi donaationsa 1642 Torsten Stålhandskelle.

Ollessaan Ruotsissa Salvius ryhtyi rauhanneuvotteluihin 30-vuotisen sodan päättämiseksi. Seuraavat 12 vuotta hän sai käyttää kaikkia taitojaan rauhansopimuksen solmimiseksi. Joulukuussa 1641 oli ensimmäinen alustava rauhanneuvottelu. Seitsemän vuotta myöhemmin, vuoden 1648 rauhan solmiminen vaikutti mahdolliselta. Saman vuoden lokakuussa rauha solmittiin Westfalenisissa Osnabrückin ja Münsterin kaupungeissa.

KUNINKAANTIE

Kuninkaantie Turusta Viipuriin on kulkenut Överbyn kautta ohittaen Ragvaldsin ja Kusaksen. Kuninkaantietä on pidetty sotilaallisista ja hallinnollisista syistä keskiajan tärkeimpänä maantienä. Tien varhaisimmista vaiheista on hyvin vähän tietoa. 1300-luvun puolesta välistä löytyy satunnaisia merkintöjä. Merkinnät lisääntyvät 1400- luvulla ja tie lienee ollut ahkerassa käytössä. Vuosisadan vaihteessa 1300–1400 Kuninkaantiestä oli tullut varteenotettava kilpailija vesitielle, joka kulki Uudenmaan rannikkoa pitkin. Tähän aikaan oli helpompaa matkustaa vesitse kun maanteitse, kun tiet olivat useimmin kurjia polkuja. Matka taitettiin jalan tai ratsain, pyörillä liikkuvan kulkuneuvon oli mahdotonta päästä eteenpäin näillä teillä. Talvella lumi tasoitti teitä ja mahdollisti reellä matkustamisen. Aina 1500- luvulle asti Suomen maantiet olivat ratsastuspolkuja, mutta Kustaa Vaasan toimesta teitä alettiin kunnostaa. Kunnostamista jatkoivat Kustaa Vaasan pojat, ja 1600-luvulla teillä pystyi liikkumaan jo vaunuillakin.

Kuninkaantien varrella alkoi kestikievariliike jo 1300- luvulla. Aluksi kirkon, myöhemmin kruunun virkamiesten ja yksityisten ylläpitämät kievarit ja krouvit tarjosivat väsyneille matkamiehille ruokaa, yösijan ja kyytejä. Kirkko ja kruunu halusivat huolehtia matkustajista, jotka olivat kirkon tai kruunun toimessa. Kirkonmiehet yöpyivät pappiloissa, luostareissa ja kirkon tiloilla. Kruununmiesten yösjoiista ja kyydeistä huolehtivat paikalliset asiamiehet, nimismiehet ja maalaispoliisit. Kun kirkko 1500- luvulla valtiolistettiin, kruununmiehet saivat käyttää kirkon kestikievareita. Virka-asioissa liikkuvilla kruunun- ja kirkonmiehillä oli oikeus käyttää kestikievareita maksutta ja usein tätä oikeutta hyödynnettiin myös, kun ei oltu virantoimituksessa. Tätä yritettiin useaan otteeseen kieltää tuloksetta. Tavallisia matkalaisia palvelemaan perustettiin jo 1300 -luvulla tavernoja, maksua vastaan sai ruokaa, yösijan ja kyydin.

Kuninkaantie Kirkkonummella

Kuninkaantietä seuratessa Kirkkonummen raja ylitetään Siuntion Bölessä ja noin 500 metriä rajasta on pylvä, joka kertoo Helsinkiin olevan matkaa 35 km. Kuninkaantie, joka kulkee Kirkkonummen keskeisten osien halki, on mutkainen ja mäkinen. On helppo

kuvitella, millaista matkaaminen oli keskiajalla kapealla ratsupolulla. Vain 3 km pitäjän rajasta sijaitsee Överbyn kartano, jonka ympäristö on tunnettu kestikievareistaan. Eri aikaisista lähteistä on tietoja kestikievareista Överbyn kartanossa, Ragvaldsissa ja sen naapuritilalla Kusaksen Östergårdissa, Gillobackassa, Kvisissä, Korkkullassa ja Luomassa. 1900-luvun alussa oli selvää, että kestikievariiden aika oli ohi. Överbyn ja Kusaksen kestikievarit suljettiin 1930-luvulla. Ragvaldsin naapuritilalla, Kusaksen Östergårdissa, on toiminut Kirkkonummen viimeinen kestikievari. Kestikievaritoiminta siellä loppui vuonna 1932. Kestikievariliike lopetettiin lopullisesti 1955.

Överbyn kartanolta tie jatkuu Kirkkonummen keskustaan ja kulkee läpi Ragvaldsin tilan. Tilan asukkaille tie on ollut tärkeä, koska maan tärkeimmän tien kulkijat levittivät uutisia ja uutuuksia, ja elämä oli syrjäkyliä vilkkaampaa. Kirkolta tie kulkee Jolkbyhyn, jonka mäet olivat koko Kuninkaantien vaikeimmat. Ennen raskasta nousua hevosten oli annettava levätä ja kerätä voimia. Jolkbystä tie jatkuu Jorvakseen ja Sundsbergiin, Luoman itäpuolelta tie jatkaa Espoon puolella Finnsiä ja Espoon kartanoa kohti.

Jaakko Teittin valitusluettelossa vuodelta 1556 kuvaillaan matka Turusta Viipuriin ensimmäisen kerran kokonaisuudessaan. Luettelossa mainitaan Kirkkonummen kestikievarit. Samoihin aikoihin Jaakko Teittin kanssa matkusti Kustaa Vaasa Kuninkaantiellä. Kuningas kävi Överbyssä vaihtamassa hevosia matkattuaan Inkoon Billskogin kestikievarista 15/8 peninkulmaa.

Eräässä vuodelta 1750 olevassa kievaritaksassa on palvelutarjonta hinnoiteltu kuparirikseissä (kpr). Voimme kuvitella sen riippuneen kirkkonummelaisen Gillobackan majatalon seinällä:

kotiruoka-ateria (lihaa, herneitä tms.)	1 kpr
jokainen pyydetty valkea	4 äyriä
suuri kynttilä yhdeksi yöksi	4 äyriä
vuode	6 äyriä
kannullinen hyvää kotitekoista olutta	16 äyriä
kannullinen mietoa olutta	8 äyriä
1 leiviskä heinää	24 äyriä
1 kappa kauraa	12 äyriä
lihakeitto, kala tai paisti henkilöä kohden	1 kpr 16 äyriä
kannullinen ranskalaista viiniä	6 kpr

(1 leiviskä = 8,5 kg; 1 kappa = 4,58 l)

RAGVALDS

Ragvaldsin tilan ikää ei voi tarkasti määrittää lähteiden puuttuessa. On mahdollista, että tilalla on vanhempi historia kuin se, joka alkaa Jöns Ragvaldsonista 1540. Tiedetään, että alueella on ollut asutusta jo kivikaudella ja että sitä on viljelty 1300- luvulta lähtien. Ragvaldsin torpparitalta on löydetty kivikautinen kaksoistalta.

Ragvaldsin tila mainitaan ensimmäisen kerran Kustaa Vaasan maakirjoissa 1540. Tila sai nimensä Jöns Ragvaldsonin isän, Ragvald-nimisen talonpojan mukaan. Ragvald-nimi juontaa juurensa muinaisskandinaavisesta erisnimestä Ragnvaldista, jonka osat merkitsevät "jumalallista neuvoa" ja "valtaa" eli ts. "jumalan neuvoilla hallitseva".

Ragvaldsin isännät ja emännät

Seuraavassa talonhaltijaluettelossa henkilöt on merkitty ruotsinkielisillä patronymikoilla eli Eriksson (Erikinpoika), Matsdotter (Matintytär) jne.

Jöns Ragvaldsson	1540-1563
Ambrosius Jönsson	1564-1589
Erik Jönsson	1592-1625
Gabriel Eriksson	1628-1660
- Elin Erikdotter	
Erik Eriksson	1665-1690
- Margareta	
Hans Eriksson	1691-1721
Hans Hansson	1722-1757
- Anna Matsdotter	
Gabriel Hansson	1758-1787
- Helena Andersdotter	
Carl Gabrielsson Öfverström	1788-1809
- Sophia Johansdotter	
Carl Anders Öfverström	1810-1821
- Eva Christina Henriksdotter (leski)	
Nils Sahrberg	1822-1828
- Eva Christina Henriksdotter	
Israel Engberg	1830-1855
- Eva Christina Henriksdotter	
Gustav Henrik Malmström	1856-1881
- Fredrika Wilhelmina Öfverström	
Fredrik Wilhelm Malmström	1882-1918
- Amanda Matilda Hoffman (leski)	1919-1938
Gustav Malmström	1939-1968
- Ester Natalia Korkman	
Bertil Malmström	1939-1982

Erik Jönssonin aikana, 1592–1625, Ragvaldsin tila oli merkitty autioksi maakirjoissa. Varmuudella ei voida sanoa, oliko tila autio, vai eikö isäntä pystynyt maksamaan veroja. Oli tavallista, että tila merkittiin autioksi, jos ei veroja pystytty maksamaan. Tämä ei tarkoita, etteikö tilalla olisi asuttu. Pitkä ja raskas sota Venäjää vastaan 1570- ja 1580-

luvuilla ja katovuosi 1601 johti monen tilan autioitumiseen. Seuraavan kerran Ragvalds esiintyy maakirjoissa 1610.

Läänityksien lisääntyessä useat talonpojat riitaantuivat läänityksen omistajan kanssa. Näin kävi myös Erik Erikssonille, joka riitaantui Lars Mårtensson Crantzfeltin kanssa, joka oli perinyt Överbyn läänityksen Torsten Stålhandskelta. Crantzfelt syytti Erik Erikssonia metsän luvattomasta hävittämisestä, kun Erik Eriksson oli kaskennut ja viljellyt ruista kaskeen. Ruissadon Crantzfelt takavarikoi rangaistukseksi. Oli myös tavallista, että ohimarssiva Ruotsin armeija aiheutti häiriötä. Sotilaat antoivat hevostensa syödä tilan heinät ja aiheuttivat muuta vahinkoa. 1682 sotilaat murtautuivat Ragvaldsin talliin ja varastivat Crantzfeltin hevostarhat ja muuta Crantzfeltille kuuluvaa omaisuutta ja ajoivat lopuksi Erikin hevosen kuoliaaksi.

Isoviha 1714- 1721 oli seuraava suuri koitos Överbyn tiloille. Useat joutuivat jättämään tilansa paetessaan venäläisiä tai heidät vangittiin ja lähetettiin Venäjälle. Venäläiset sotilaat leiriytyivät 1713 Överbyn pelloille ja Kirkkonummen keskustan ympärille. Venäläiset polttivat Ragvaldsin naapuritilan Kusaksen kaikki rakennukset.

Vuosisadan vaihteessa 1700 - 1800 Carl Gabrielsson Öfverström oli Ragvaldsin isäntänä. Kauan luultiin, että suku Jöns Ragvaldsonista, Ragvaldsin tilalla, loppui Carl Gabrielsson Öfverströmin myötä. Nyt tiedetään, että Carl Gabrielsson vaihtoi sukunimekseen Öfverström ja näin ollen sama suku piti tilaa hallussa 1540- luvulta aina 1980- luvulle. Carl Gabrielsson Öfverström kuoli 1809 ja hänen 18 vuotias poikansa Carl Anders Öfverström jatkoi tilan hoitoa. Carl Anders Öfverström kuoli 30 vuotiaana saamiinsa vammoihin pudottuaan hevostarhailta. Nils Sahrberg nai leskeksi jääneen Eva Christina Henriksdotterin ja hoiti tilaa kuolemaansa saakka 1828. Kaksi vuotta myöhemmin Israel Engbergistä tuli tilan isäntä nautuaan toisen kerran leskeksi jääneen emännän, ja hän hoiti tilaa kuolemaansa saakka 1855. Gustav Henrik Malmström meni naimisiin Carl Anders Öfverströmin tyttären Fredrika Wilhelminan kanssa ja hänestä tuli isäntä 1856. Tilan osti Gustav Henrik Malmströmin poika Fredrik Wilhelm 1882. Hän meni naimisiin Amanda Hoffmanin kanssa 1889. Heille syntyi kolme lasta: Gustav Wilhelm 1890, tytär Hebe Amanda 1891 (kuoli vain 6 kuukautta syntymänsä jälkeen), ja nuorin poika Bertil 9.2 1900.

Bertil Malmström, Ragvaldsin viimeinen isäntä

Bertil Malmströmin lapsuuden aikaan venäläistäminen oli ankarimmillaan. Ensimmäinen maailmansota 1914 - 1917 keskeytti venäläistämisen. Suomessa elettiin rauhassa eikä sota paljoa koskettanut, mutta vallankumous Venäjällä ja sen jälkimainingit vaikuttivat ratkaisevasti itsenäisen Suomen ensimmäisiin vuosiin. Kirkkonummen suojeluskunta Sigurdsåren perustettiin 25.1 1918 eläinlääkäri Åströmin ja tuomari Palmgrenin toimesta. Vanhempi veli Gustav Malmström oli aktiivinen Sigurdsårenin jäsen, kun taas Bertil ei kuulunut suojeluskuntaan. Tammikuun lopussa punaiset olivat tuoneet tykkinsä Ragvaldsin pelloille ja ampuivat sieltä valkoisten tukikohtaa Sigurdsissa. Suojeluskunta joutui perääntymään metsien kautta rannikkoa kohti. Epäonnistunut hyökkäys Mac Elliottin linnoitukseen johti 500 miehen vangitsemiseen. Osa onnistui pakenemaan, mutta vangittiin uudestaan myöhemmin ja vietiin Svenska Realluceumiin, tilapäiseen vankilaan Helsinkiin. Gustav lähetti vankilastaan Helsingissä Bertilille kortteja, joissa hän neuvoi tilan hoidossa. Gustav vapautettiin 14. 4 1918 ja hän palasi kotitalalleen. Saman vuoden lopussa Gustavin ja Bertilin isä Fredrik Wilhelm Malmström kuoli, ja tila jäi jakamattomana perijöiden omistukseen. Amanda Malmström kuoli 1938 ja Gustav ja Bertil perivät tilan. Gustav oli jo

1917 ostanut osan tilasta, Lustabackan itselleen ja asui siellä vaimonsa kanssa ja Bertil jäi kotitilalle.

Toisen maailman sodan jälkeen Porkkala vuokrattiin Neuvostoliitolle 50 vuodeksi. Kirkkonummen ja Siuntion eteläosat, ja koko Degerbyn kunta kuului vuokrattavaan alueeseen. Ragvalds jäi vuokra-alueella ja evakuoitiin. Gustav ja Bertil ostivat pika-asutus tilan Espoon Träskbystä ja jatkoivat maanviljelyä. Ragvaldsin rakennuksia käytettiin asuntoina vuokrakauden aikana ja rakennukset olivat kohtuullisessa kunnossa vuokrakauden päätyttyä. Gustav ja Bertil lunastivat yhdessä kotitilansa takaisin ja myivät tilan Esossa. Gustav Malmström kuoli 19.4 1968 ja hänen vaimonsa myi vuotta myöhemmin Lustabackan Bertilille. Bertil Malmström kuoli 1982 ja talonpoikaissuku, joka oli viljellyt Ragvaldsia 1540-luvulta lähtien sammui.

Museotila

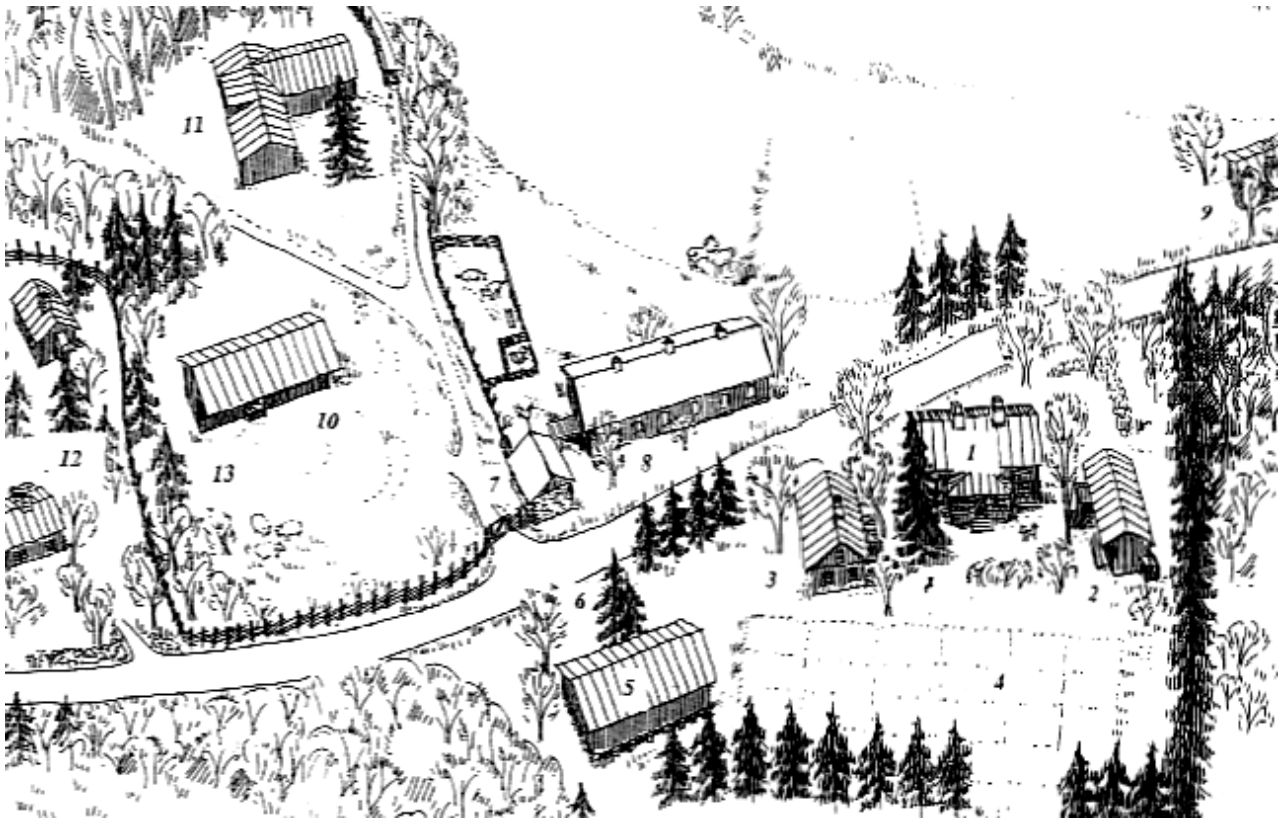
Bertil Malmström kuoli 1982 ilman perillisiä. Tila, joka oli kuulunut hänen suvulleen 1540-luvulta lähtien, meni ensin valtiolle ja myöhemmin Kirkkonummen kunnan omistukseen. Tilasta päätettiin tehdä museo ja tällä hetkellä päärakennus ja Eliasvillan ovat auki yleisölle. Päärakennus on säilytetty siinä kunnossa kuin se oli Bertilin eläessä. Kaikki tavarat ovat Bertil Malmströmin jäämistöstä. Eliasvillanissa on Porkkalan vuokrakautta esittelevä näyttely, jossa on vuokra-alueelta löytynyttä esineistöä, vanhoja valokuvia ja asiakirjoja.

Ragvaldsin rakennukset ovat pääosin 1800-luvun alkupuolelta. Päärakennus ja luhtiaitta on rakennettu 1812- 1820. Riihi, viljamakasiini ja maakellari ovat todennäköisesti jo 1700-luvulta. Rakennuskanta on ollut olemassa nykyisessä muodossaan jo 1800-luvulla, paitsi vaunuvaja ja puimala, joka rakennettiin 1950-luvulla.

1800-luvulla yritettiin mahdollisimman tarkasti rakentaa sen ajan kartanotyylin mukaisesti. Päärakennus jaettiin kolmeen osaan: tupa, sali ja pari pientä kamaria. Tätä on myös käytetty Ragvaldsissa jonka päärakennus edustaa samaa rakennustyyliä kuin Gesterbyn ja Munkkullan päärakennukset.

Luhtiaitta rakennettiin samoihin aikoihin päärakennuksen kanssa. Aittaa käytettiin ruoan ja vaatteiden säilytykseen ja kesällä palveluskunnan yösiijana. Sisäpihalla on myös Renkitupa, joka luultavasti rakennettiin Fredrik Wilhelm Malmströmin tultua isännäksi 1800-luvun loppupuolella. Sitä ei otettu uudelleen käyttöön vuokrakauden päätyttyä ja se on pahasti rappeutunut. Renkitupa peruskorjattiin tilan siirryttyä kunnalle.

Eliasvillan ja sen ulkorakennukset on rakennettu 1800-luvun lopussa. Venäläiset rakensivat raput vintille ja kuistin talon eteläpuolelle. Eliasvillanin lisäksi tontilla oli ulkorakennus, lato ja riihi, joista vain ulkorakennus on jäljellä.

(Piirros: Ethel Dúné 1989)

RAKENNUKSET JA RAKENNUSTEN IKÄ

1	PÄÄRAKENNUS NOIN 190 VUOTTA	YLI 200 VUOTTA
2	LUHTIAITTA NOIN 190 VUOTTA	8
3	SYYTINKITUPA YLI 100 VUOTTA	9
4	OPETUSKASVITARHA	10
5	VAUNUVAJA 44 VUOTTA	11
6	MAAKELLARI YLI 200 VUOTTA	12
7	VILJAMAKASIINI	
		TALLI JA NAVETTA NOIN 90 VUOTTA
		SAUNA NOIN 100 VUOTTA
		RIIHI LUULTAVASTI NOIN 250 VUOTTA
		PUIMALA 44 VUOTTA
		ELIASVILLAN YLI 100 VUOTTA

Överby

Rötter i medeltiden

Ragvalds gård hör till Överby by, som är en av de äldsta kända byarna i Kyrkslätt. Om de tidigaste skeendena i Överby by vet vi inte idag så mycket om, de tidigaste skriftliga uppgifterna berättar att byn i början på 1300-talet tillhörde kyrkoherde Ernvast. Efter dennes död förordnade biskop Hemming, att byn tillfaller Åbo domkyrkas byggnadsfond och byn var sedan fem år i byggnadsfondens besittning. Därefter förordnade biskopen Överby att tillfalla Petrus Nichilsson "såsom dennes egendom för evärdliga tider". Nästa gång förekommer Överby i skriftliga källor i Gustav Vasas jordeböcker år 1540, då Ragvalds gård också nämns för första gången. Byn omfattade då 17 gårdar och den var tudelad. Ragvalds och Kusas kallades Lill-Överby och resten av byn Stor-Överby.

På 1600- talet blev det allt vanligare i det svenska riket med förläningar, donationer och frälsegods, hela byar kunde förlänas till personer som utmärkt sig i kronans tjänst eller annars ansågs vara värda en belöning. Det var sällan ägaren bodde på sin förläning utan hade i stället en *ställföreträdare* som skötte om förläningen, och främst att skatter betalades. Förläningar utnyttjades av ägaren till fullo, då det var ett enkelt sätt att bli allt rikare genom de skatter man *uppbär* av bönderna.

Från 1613- 1624 var Överby förlänat till Matts Jakobsson, därefter blev Överby en donation för rådsförvanten i Riga, doktor Ludvig Hintelman .Tio år senare ingick han ett byte med doktor Johan Adler Salvius där han i utbyte för Överby erhöll Kroppenhof som låg i närheten av Riga. På 1640- talet sålde Salvius i sin tur Överby donationen till Torsten Stålhandske. Den stora reduktionen 1682 avskaffade en stor del av frälsets privilegier och förläningar, och bönderna blev vanliga kronobönder. Efter reduktionen var endast fyra gårdar, och Överby säterigården kvar. Abras och Peders på södra sidan av ådalen och Kusas och Ragvalds på norra sidan.

Genom ett kungligt brev 8.5 1634 av Gustav II Adolf erhöll rådsförvanten i Riga, doktor Ludvig Hintelman, Överby och därtill 45 hemman som förläning. Överby var förlänings medelpunkt och säterigård. Hintelman kom aldrig själv till Överby utan hade en uppbördsfogde. Tio år senare gjorde Hintelman ett byte med doktor Johan Adler Salvius, där han i utbyte av Överby fick Kroppenhof som låg nära Riga. Bytet stadfästes av drottning Kristina genom ett brev 4. 11 1634.

Johan Adler Salvius var en av Sveriges skickligaste diplomater och hade en viktig roll för fredsunderhandlingarna och freden i Westfalen 1648. Gården såldes av Johan Adler Salvius till Torsten Stålhandske 1642.

Statsman äger Överby

Johan Adler Salvius föddes i Strängnäs sannolikt 1590 och blev snart föräldralös. Biskopen i Strängnäs kom att bekosta hans uppehälle och skolgång. Han inskrevs 28 maj 1609 på Uppsala Universitet. Han studerade framgångsrikt under de följande åren och graderades från flere olika utländska universitet. Redan tidigt lade rikskanslern Axel Oxenstierna märke till Salvius begåvning.

Det var vanligt att studerande kompletterade sina studier vid olika universitet i mellan Europa, och det gjorde även Salvius. Juris doktor blev han 1619 med en avhandling om feodalism.

Han skriver 1619 till Axel Oxenstierna att han snart avslutat sina studier och nu var beredd att åtaga sig ett statligt uppdrag. Johan Adler Salvius var statssekreterare i kansliet då Gustav II Adolf lade märke till hans begåvning och utsåg honom till chef för fältkansliet. Han deltog i det polska fälttåget 1625- 1628. Hans uppgift var att sköta om Gustav II Adolfs korrespondens. Han blev rikligt belönad för sin insats som chef på fältkansliet och som kungens sekreterare. Efter att han återvänt till Sverige blev han adlad och tog namnet Adler Salvius och erhöll Kroppenhof som donation av Gustav II Adolf.

Gustav II Adolf stupade i Lützen 1632 och Axel Oxenstierna tog den politiska ledningen. Salvius erhöll ett hemkallelse brev av Axel Oxenstierna där det meddelades att man ville använda honom i hennes Kungliga Majestäts och kronans tjänst i Stockholm.. Han lyckades uppskjuta hemresan med ett år. När han kommit till Sverige 1634, fick han chefspost på kansliet. På hösten samma år kom han överens med rådsförvanten Ludvig Hintelman i Riga, om att byta godsens i Riga mot Hintelmans Överby-donation i Kyrkslätt. Till arealen utgjorde Överby säteri med Vols och Evitskog 4500 ha. Med de övriga hemmanen, omfattade Överby-donationen mellan 7000 och 8000 ha. Säteriet hade den bästa och förnämsta kavarnen i byn och byn låg vid den viktiga Kungsvägen. Till Kyrkslätt kyrka donerade han med sin hustru Margareta en dyrbar silverkalk som än idag finns i församlingens ägo. Donationen köptes av Torsten Stålhandske 1642.

Under sina år i Sverige gav han uttryck för att fred skulle eftersträvas i 30- åriga kriget. De följande 12 åren fick han använda all sin kunskap för att fred skulle uppnås. I december 1641 lyckas han få till stånd en preliminär fredskongress. Vid ingången av 1648 verkade allt klart för fred.

I mitten av oktober kunde fred slutas i de Westfaliska städerna Osnabrück och Münster.

KUNGSVÄGEN

Kungsvägen, landsvägen från Åbo till Viborg (också Stora Strandvägen), har löpt genom Överby och gått förbi Ragvalds och Kusas. Kungsvägen var medeltidens viktigaste landsväg, av militära och administrativa skäl. Det är dock inte fråga om Finlands äldsta väg. Det finns lite källor om Kungsvägens tidigaste skeden. Från senare hälften av 1300-talet har man endast sporadiska anteckningar om Kungsvägen, medan det från 1400-talet finns mera dokumentation och vägen har varit livligt trafikerad. Vid sekelskiftet 1300- 1400 hade Kungsvägen blivit en konkurrent till vattenleden som gick längs Nylands kust. Det var lättare att färdas längs vatten än land, då vägen ofta liknade mera en eländig stig än väg. Färden gjordes till fots eller häst, att ta sig fram med någonting *hjuldrivet* var omöjligt. På vintern blev det lättare då snön jämnade ut vägen och färden kunde göras med släde. Fram till 1500-talet var landsvägarna i Finland ridstigar. Landsvägarna iståndsattes av Gustav Vasa och arbetet fortsattes av hans söner. I slutet av 1600- talet kunde vägarna användas av rullande fordon.

Längs kungsvägen fanns det gästgiverier som skulle garantera resenären mat, dryck och nattkvarter och skjuts. De första gästgiverierna hade grundats på 1300-talet och sköttes av kyrkan. Man ville ta hand om resenärerna som färdades i kyrkan och kronans tjänst. Kyrkans män övernattade i prästgården, klostren eller i kyrkohemmanen hos landbönderna, medan inkvartering och skjutsning av kronans män sköttes senast i början av 1400- talet av lokala ombudsmän, länsman eller fjärdingsman. På 1500-talet när

kyrkan införlivades med staten, fick de i kronans tjänst även utnyttja kyrkans gästgiverier. De som färdades i kronans tjänst hade rätt till fri gästning och skjutsning, men det var vanligt att denna förmån utnyttjades även då man inte var i kronans tjänst. Det gjordes flera försök för att avskaffa våldsgästning, men utan resultat. Redan på 1300- talet grundade man privata tavernor för att hindra våldsgästning, de resande fick där mot betalning mat, dryck och nattkvarter.

Kungsvägen i Kyrkslätt

Till Kyrkslätt kommer Kungsvägen via Böle i Sjundea. Där finns en gammal stolpe som visar att det är 35 km kvar till Helsingfors. Vägen som går genom centrala delar av Kyrkslätt är krokig och backig och det är lätt att föreställa sig hur långt det var att färdas på medeltiden. Bara 3 km från sockengränsen låg Överby herrgård. Från Överby fortsätter vägen mot Kyrkslätt kyrkoby och löper tvärs igenom Ragvalds gård. För folket på gården har vägen varit viktig, då landets viktigaste landsväg spred nyheter och gjorde tillvaron mera levande än i de mera avlägsna byarna. Från kyrkan fortsätter vägen upp för Jolkby backarna som var kända för att vara de svåraste backarna på vägen mellan Åbo och Viborg. Man var tvungen att låta hästarna vila och samla krafter före den branta och tunga stigningen. Efter Jolkby går vägen till Jorvas och Sundsberg och öster om Bobäck går vägen vidare på Esbo sidan till Finns och Esbogård.

Vägen mellan Åbo och Viborg beskrivs första gången i sin helhet i Jacob Teitts klagomålsregister 1556 .I klagomålsregister nämns Kyrkslätt gästgiverier. Ungefär samtidigt med Jacob Teitt reste kungen Gustav Vasa på Kungsvägen. I Överby stannade kungen för att byta hästar, då han färdats 15/8 mil från Billskog gästgiveri i Ingå.

I källor från olika tider finns det uppgifter över gästgiveriverksamhet på Överby herrgård, Ragvalds och granngården Kusas Östergård, Gillobacka, Kvis, Korkkulla och Bobäck. Vid sekelskiftet 1900 stod det klart att gästgiveriets storhetstid var förbi. Överby och Kusas gästgiveri stängde sina dörrar under 1930- talet. Gästgiveriväsendet avskaffades slutligen 1955.

En gästgivarvax från 1750 värderar utbudet i kopparmynt (kmt). Vi kan tänka oss att den har varit upphängd på väggen i Gillobacka gästgiveri i Kyrkslätt:

- en måltid husmanskost	1 rd. kmt
- för varje eldbrasa	4 öre
- för ett stort ljus över en natt	4 öre
- för säng	6 öre
- en kanna hembryggt öl	16 öre
- en kanna svagt öl	8 öre
- 1 lispund hö	24 öre
- 1 kappe havre	12 öre
- köttsoffa, fisk eller stek betalas per person	1 rd. 16 öre
- en kanna franskt vin	6 rd. kmt

RAGVALDS

Hur gammalt Ragvalds egentligen är kan inte fastställas. Det är sannolikt att Ragvalds har en äldre historia än den som börjar med Jöns Ragvaldsson 1540, men det finns inga källor. Det vet man att det funnits bosättning redan under stenåldern och att området har odlats sedan 1300- talet. Det här stöds av det stenålders fynd man gjort på området, en dubbelhålsmejsel som hittats i en nyodlad åker på ett torp under Ragvalds hemman.

Det är i Gustav Vasas jordeböcker Ragvalds hemman nämns för första gången. Gården hade fått sitt namn efter Jöns Ragvaldson far, bonden Ragvald. Namnet Ragvald kommer från det fornskandinaviska egennamnet Ragnvald som betyder "gudomligt råd" och "makt", alltså "utövar makt efter guds råd".

Ragvalds husbönder

Jöns Ragvaldsson	1540-1563
Ambrosius Jönsson	1564-1589
Erik Jönsson	1592-1625
Gabriel Eriksson	1628-1660
- Elin Eriksson	
Erik Eriksson	1665-1690
- Margareta	
Hans Eriksson	1691-1721
Hans Hansson	1722-1757
- Anna Matsdotter	
Gabriel Hansson	1758-1787
- Helena Andersdotter	
Carl Gabrielsson Öfverström	1788-1809
- Sophia Johansdotter	
Carl Anders Öfverström	1812-1821
- Eva Christina Henriksdotter (änka)	
Nils Sahrberg	1822-1828
- Eva Christina Henriksdotter (änka)	
Israel Enberg	1830-1855
- Eva Christina Henriksdotter	
Gustav Henrik Malmström	1856-1881
- Fredrika Wilhelmina Öfverström	
Fredrik Wilhelm Malmström	1882-1918
- Amanda Matilda Hoffman (änka)	1919-1938
Gustav Malmström	1939-1968
- Ester Natalia Korkman	
Bertil Malmström	1939-1982

Under Erik Jönssons tid, 1592- 1625, var Ragvalds gård en period antecknad som öde i jordeböckerna Troligen var den inte obebodd, utan husbonden klarade inte av att betala skatt. Det var vanligt att anteckna hemmanen öde i jordeböckerna ifall de inte kunde betala skatt, men det betyder inte alltid att hemmanet var obebott. Det var vanligt att gårdar blev öde på 1570- 1580- talen p.g.a. det långa och tunga kriget som fördes mot Ryssland och missväxtåret 1601. Följande gång Ragvalds påträffas i förteckningen är 1610.

Det var inte bara de tunga skatterna som vållade problem för bönderna. Erik Eriksson (1665- 1690) kom i strid med Lars Mårtensson Crantzfelt, som ärvt Överby-donationen av Torsten Stålhandske. Crantzfelt beskyllde Erik Eriksson för att utan lov förstört skog, då han svedjat skog. Den råg han sått beslag togs av Crantzfelt som böter. Det var vanligt att Sveriges arme som marscherade förbi Överby lät hästarna äta höet på ängarna och orsakade annan störning. 1682 hade soldaterna brytit sig in i Ragvalds stall och tog kärror och annat som tillhörde Crantzfelt och körde ihjäl Erik Erikssons häst.

Stora ofreden 1714-1721 var följande stora prövning för gårdarna i Överby. Många var tvungna att lämna sina hem, eller blev tillfångatagna och skickade till Ryssland. De ryska soldaterna slog läger 1713 på åkrarna kring Överby och Kyrkslätt centrum. Ragvalds granngård Kusas alla byggnader brändes ner av ockupanterna.

I slutet av 1700- talet hade Carl Gabrielsson Öfverström blivit husbonde på Ragvalds. Längre trodde man att släkten som börjat med Jöns Ragvaldson slutat med att Carl Gabrielsson Öfverström blivit husbonde. Nu vet man att Carl Gabrielsson endast bytt namn till Öfverström. Samma släkt har odlat på Ragvalds sedan 1540- talet. Carl Gabrielsson Öfverström dog 1809 och sonen Carl Anders Öfverström tog över. Han gifte sig med rusthållardottern Eva Kristina Kallström från Kallfjärden 1811. Carl Anders Öfverström avled som 30 år gammal 1821 i de skadorna han fick när han föll av hästkärran. Nya husbonden Nils Sahrberg gifte sig med änkan Eva Christina Henriksdotter. Två år efter hans död gifte sig änkan Eva Christina med Israel Engberg som var husbonde till 1855. Gården köptes av Gustav Henrik Malmström som gifte sig med Carl Anders Öfverströms dotter Fredrika Wilhelmina.

Gården köptes 1882 av Gustav Henrik Malmstöms son Fredrik Wilhelm. Han gifte sig med Amanda Hoffman 1889. De fick tre barn: Gustav Wilhelm 1890, Hebe Amanda 1891 (levda endast i 6 månader), och Bertil 9.2 1900.

Bertil Malmström, Ragvalds sista ägare

Under Bertil Malmströms första levnadsår var förryskningen av Finland som hårdast. Första världskriget, 1914 - 1917, bröt förryskningen i Finland. Tiden under första världskriget var en lugn period i Finland. Men lugnet skulle brytas inom kort. Efterdyningarna av den ryska revolutionen satte fart på de stämningar som rådde i det nya självständiga Finland. Skyddskåren i Kyrkslätt, Sigurdskåren, grundades 25.1 1918 av veterinären Åström och domaren Palmgren. Äldre brodern Gustav Malmström var aktiv inom Sigurdskåren, medan Bertil inte hörde till kåren. De röda hade i slutet av januari hämtat sina kanoner till Ragvalds och anföll därifrån skyddskårens ställningar i Sigurds. Om några dagar var skyddskåren tvungen att retirera genom skogarna mot kusten. Ett misslyckat anfall mot fästningen Mac Elliot resulterade i att 500 män blev tillfångatagna. Endel lyckades rymma men blev senare fångslade och förda till Svenska Realllyceum i Helsingfors. Därifrån skickade Gustav kort hem till Bertil där gav råd om hur gården skulle skötas. Den 14.4 1918 blev Gustav frigiven och återvände till hemgården. I slutet av samma år dog fadern Fredrik Wilhelm Malmström och Ragvalds förblev oskiftad i arvingarnas ägo.

När Amanda Malmström dog 1938 gick gården till sönerna Gustav och Bertil. Gustav hade redan 1917 köpt Lustbacka och levde där med sin fru medan Bertil stannade kvar på hemgården.

Efter andra världskriget överläts Porkala till arrende åt Sovjetunionen för 50 år. Södra Kyrkslätt och Sjundeå och hela Degerby skulle evakueras, Ragvalds blev på arrenderade området. Efter evakueringen bosatte sig bröderna Malmström i Träskby i Esbo där de fortsatte med jordbruket. Husen på Ragvalds utnyttjades i huvudsak under parenteserna som bostäder och vid återlämnandet stod de kvar. Bertil och Gustav löste tillsammans gården tillbaka och gården i Esbo såldes. Gustav Wilhelm Malmström dog 1968 och hans fru Ester Natalia Malmström sålde året därpå Lustabacka till Bertil. Bertil Malmström dog 1982, bondesläkten som odlat på Ragvalds oavbrutet sedan 1540 dog ut med Bertil Malmström.

Museigård

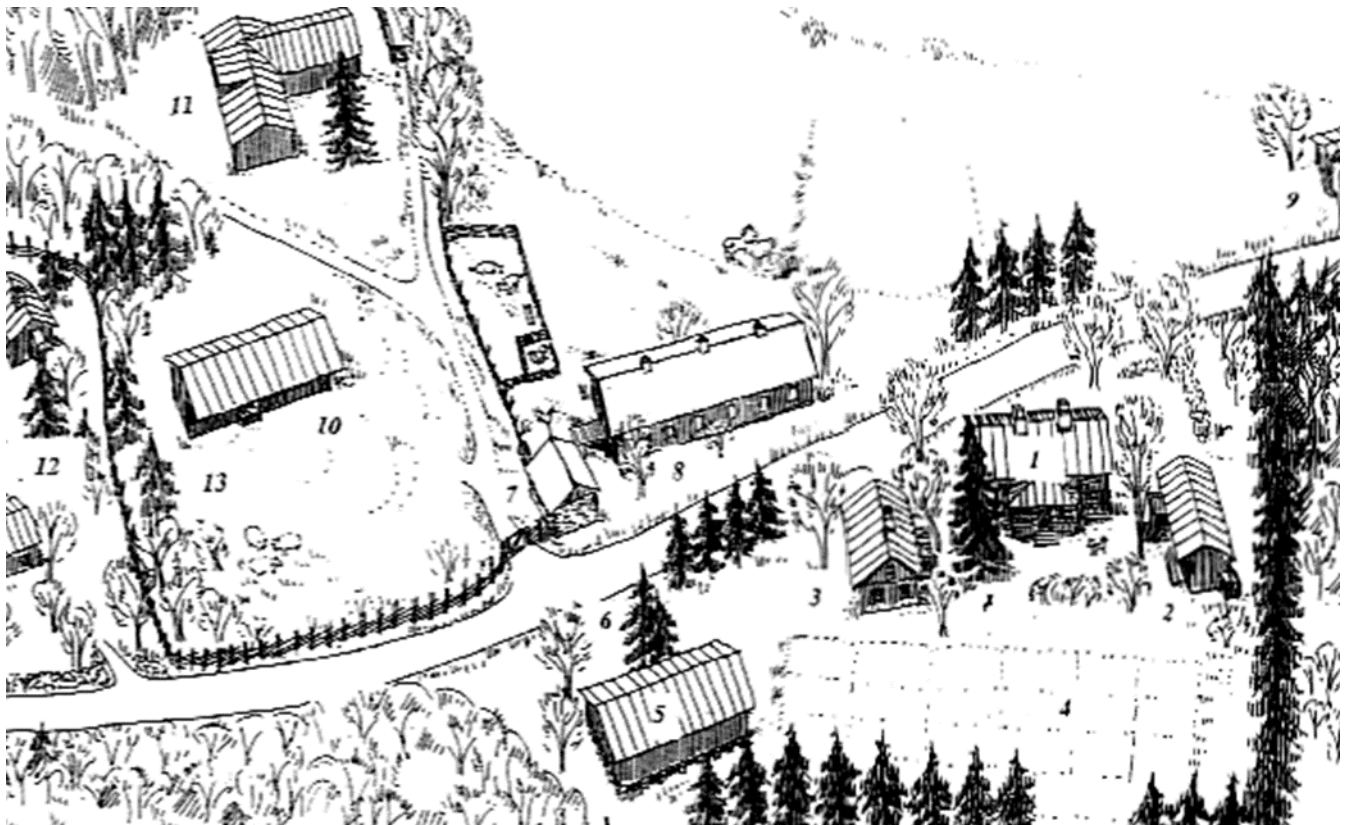
Bertil Malmström dog 1982 utan arvingar. Gården som tillhört hans släkt sedan 1540 gick till staten och sedan till Kyrkslätt kommun. Kommunen valde att grunda ett museum av Ragvalds gård. Idag är huvudbyggnaden och Eliasvillan öppna för allmänheten. I huvudbyggnaden har man försökt bevara allt som det varit under Bertils tid, alla föremål är ur Bertil Malmströms kvarlåtenskap. I Eliasvillan finns det en utställning om Porkala parenteserna med bilder och föremål, gamla fotografier och dokument, hittade på arrenderade området.

Byggnaderna på Ragvalds är till största delen från första hälften av 1800-talet. Huvudbyggnaden och loftboden byggdes 1812-1820, rian, sädesmagasinet och jordkällaren är troligen redan från 1700-talet. Byggnadsskicket har i sin nuvarande form existerat sedan 1800-talet, förutom tröskhuset och vagnslidret som byggdes under 1950-talet.

Det var vanligt att man under 1800-talet försökte möjligast mycket bygga enligt tidens herrgårdsmodell, dvs. dela in planen i tre delar: stuga, salen och några små kammare och den här planlösningen har också använts på Ragvalds. Huvudbyggnaden representerar samma byggnadsstil som Gesterby och Munkkulla huvudbyggnader.

Samtidigt med huvudbyggnaden byggdes loftet och snickeriet. Loftet användes till att förvara kläder och mat, men under sommaren blev det betjänarnas sovplats. Inne på gårdsplanen ligger även sytningsstugan. Den är byggd i slutet av 1800-talet, antagligen då Fredrik Vilhelm Malmström blev husbonde. Den togs aldrig i bruk på nytt efter Porkala arrendet och har förfallit.

Eliasvillan och dess utebyggnader är byggd i slutet av 1800-talet, men vissa förändringar gjordes av ryssarna. Det byggdes en trappa till vinden och en veranda som vätte åt söder. Förutom Eliasvillans huvudbyggnad fanns det ett uthus, lider och ria. Av dessa finns endast uthusets kvar.

(Pirros: Ethel Dúné 1989)

BYGNADERNA OCH HUR GAMLA DE ÄR

1	HUVUDBYGGNAD UNGEFÄR 190 ÅR	8	STALL OCH LADUGÅRD UNGEFÄR 90 ÅR
2	LOFTBOD UNGEFÄR 190 ÅR	9	BASTU UNGEFÄR 100 ÅR
3	SYTNINGSSTUGA ÖVER 100 ÅR	10	RIA TROLIGTVIS CA 250 ÅR
4	UNDERVISNINGSTRÄDGÅRD	11	TRÖSKHUS 44 ÅR
5	VAGNSLIDER 44 ÅR	12	ELIASVILLAN ÖVER 100 ÅR
6	JORDKÄLLARE 88		
7	SÄDESMAGASIN ÖVER 200 ÅR		